

викладачем посилань на інтернет-сайти для ознайомлення з автентичним матеріалом, що відіграє одну з вирішальних ролей у процесі онлайн-навчання здобувачів вищої освіти. Висвітлено приклад подачі матеріалу при викладанні іноземної мови для майбутніх фахівців туризму з детальним аналізом міжкультурних відмінностей під час паломницького туру до Таїланду, наведено перелік правил поведінки у буддистському храмі, можливих застережень з метою уникнення міжкультурних конфліктів. Дослідник рекомендує курси підвищення кваліфікації для викладачів, щоби йти інформативно в ногу з швидким розвитком технологій для їх ефективного застосування у навчальному процесі.

Ключові слова: мова, культура, іноземна мова, туризм, паломницький туризм, вища освіта, професійна підготовка, майбутні фахівці сфери туризму.

УДК 364-782.42-055.52

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.90.03>

Балухтіна О. М.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОСЛУГИ “ТИМЧАСОВИЙ ВІДПОЧИНОК” ДЛЯ БАТЬКІВ АБО ОСІБ, ЯКІ ЇХ ЗАМІНЮЮТЬ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ ДОГЛЯД ЗА ДІТЬМИ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю вивчення реального стану впровадження в українське суспільство нової соціальної послуги тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю. Метою статті є аналіз теоретичних та практичних аспектів впровадження інноваційної соціальної послуги. Для досягнення поставленої мети здійснено аналіз наукових досліджень з питань реформування соціальної сфери в Україні, проведено синтез наукового матеріалу щодо наявних в державі соціальних послуг для сімей, що виховують дітей з інвалідністю. Проведено моніторинг – комплекс операцій з пошуку, аналізу, класифікації інформації, представленої на сайтах об'єднаних територіальних громад та пов'язаної зі специфікою впровадження інноваційної соціальної послуги.

В результаті дослідження з'ясовано, що надання соціальної послуги тимчасовий відпочинок для батьків або осіб які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю є вкрай необхідною в нашій державі, оскільки вона є частиною завершення реформи деінституціалізації інтернатних закладів та визнанні пріоритету сімейних форм виховання. Констатовано, що на сьогодні, послуга не є достатньо розвиненою та затребуваною на рівні громади. З метою популяризації послуги необхідно залучати фахівців з соціальної роботи, які повинні якісно проводити оцінку потреб жителів громади та роз'яснювати механізми та переваги її отримання. Одним із засобів активізації зазначеної послуги може стати її надання на платній або частково платній основі. Також запропоновано наступні кроки: збільшення поінформованості населення щодо прав громадян на отримання соціальної послуги; розширення кола надавачів соціальних послуг, особливо недержавного сектору; активне залучення позабюджетних коштів для фінансування послуги; використання механізму соціального замовлення.

Ключові слова: діти з інвалідністю, надавачі соціальних послуг, соціальна послуга, тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють.

Відповідно до Закону “Про соціальні послуги”, який вступив в дію з 01.01.2020 р. та визначає основні організаційні та правові засади надання соціальних послуг, складними життєвими обставинами (далі – СЖО) є обставини, що негативно впливають на життя, стан здоров'я та розвиток особи, функціонування сім'ї, які особа/сім'я не може подолати самостійно [11]. Однією з цих обставин є інвалідність. Станом на 01.01. 2021 р. в Україні налічується 2 млн 703 тис. людей з інвалідністю: 222,3 тис. людей з інвалідністю першої групи, 900,8 тис. – другої групи, 1 млн 416 тис. – третьої групи. За даними Держстату, серед осіб з інвалідністю – 163,9 тис. дітей. Кількість отримувачів державної соціальної допомоги дітям з інвалідністю на 01.01.2021 р. також становить 163 947 осіб [13].

Серед актуальних потреб батьків можна виокремити консультації з питань догляду та виховання дитини з особливими освітніми потребами (далі – ООП), оскільки дитина має особливості розвитку та поведінки. Необхідною є психологічна підтримка батьків, оскільки є певне емоційне виснаження, що пов'язано не тільки з досвідом виховання дитини з інвалідністю, а і з іншими чинниками вразливості. Більшість батьків висловлюють актуальну потребу у тимчасовому відпочинку під час догляду за дітьми з інвалідністю.

З метою підтримки психічного та фізичного здоров'я батьків, запобіганню емоційного вигорання, зміцнення родинних стосунків Наказом Міністерства соціальної політики України (далі – Мінсоцполітики) від 23.06.2020 р. № 429 “Про затвердження Класифікатора соціальних послуг” за шифром 018.1 включено нову соціальну послугу тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю [9]. Вказана інноваційна соціальна послуга спрямована на забезпечення тимчасового догляду осіб, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування, паліативного догляду, осіб з інвалідністю, на період відсутності осіб, що здійснюють догляд за ними.

На сьогодні значна частина об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ) не мають можливості надавати якісні соціальні послуги через брак відповідних фахівців та коштів у місцевих бюджетах. Внаслідок цього соціальні ризики виявляються не своєчасно в таких громадах, а сім'ї, які опинилися у СЖО, не отримують необхідну допомогу. У контексті усього вищезазначеного, назріла актуальна потреба наукового дослідження проблем і рекомендацій, пов'язаних із впровадженням нової соціальної послуги тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю.

Очевидно, що тема дослідження до сьогодні не стала предметом наукового зацікавлення фахівців та вчених в галузі соціального забезпечення населення.

Основні проблеми реформування соціальної сфери в Україні розглядаються в науковій публікації співавторів Л. Синяєвої, І. Верховод, А. Ярчук [12]; форми соціального забезпечення та соціальних гарантій загальнодержавного рівня, сучасні напрями соціальних інновацій проаналізовано у науковій розвідці Ю. Буй [1]. Аналіз механізму надання соціальних послуг, використання зарубіжного досвіду здійснювався в роботах К. Дубич [2], О. Нечосіної [6], М. Любецької [4].

Українськими науковцями неодноразово проведені міжнародні та всеукраїнські конференції, присвячені інноваційному потенціалу соціальної роботи в сучасному світі [3]. Про посилення уваги до глобальних викликів у сучасній соціальній роботі, до методологічних, інноваційних аспектів у сучасній соціальній практиці свідчать наукові тези М. Бондаренко “Соціальне підприємництво як інноваційний спосіб вирішення соціальних проблем” [3, с. 51].

Зростання кількості наукових розвідок, присвячених впровадженню інноваційних соціальних послуг в соціальну сферу суспільства свідчить про актуалізацію соціального захисту, соціальної реабілітації незахищених верств населення, вразливих сімей з дітьми. Водночас, аналіз досліджень дає змогу стверджувати, що окремі аспекти впровадження та надання соціальних послуг не завжди розглядаються на основі системного підходу. Стає зрозумілим, що держава та суспільство повинні швидко реагувати на запити та потреби від осіб з інвалідністю та їхніх батьків, які здійснюють щоденний догляд за ними.

Метою статті є аналіз теоретичних та практичних аспектів впровадження соціальної послуги тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю. Збалансоване вирішення проблем впровадження вказаної послуги дозволить покращити якість життя соціально незахищених верств населення, до яких належать діти з інвалідністю та їхні батьки, або особи, які їх замінюють; сприятиме підвищенню державних соціальних стандартів та гарантій.

Для досягнення поставленої мети здійснено аналіз наукових досліджень з питань інновацій, що впроваджуються в соціальну сферу українського суспільства на сучасному етапі та синтез наукового матеріалу про існуючі соціальні послуги для сімей, що виховують дітей з інвалідністю. Проведено моніторинг – комплекс операцій з пошуку, аналізу, класифікації інформації, представленої на сайтах ОТГ, пов'язаної зі специфікою впровадження, назначеної соціальної послуги. Метод моніторингу дозволив виявити основні проблеми надання соціальної послуги, сформувати пропозиції щодо її активізації та вдосконалення.

На сучасному етапі розвитку українського суспільства найуспішнішою реформою є реформа децентралізації, яка обумовлює зміни у підходах до організації системи соціального захисту населення. Відбувся перехід повноважень у соціальній сфері від районних державних установ до ОТГ. Постала гостра необхідність запроваджувати соціальні послуги, які б відповідали потребам вразливих сімей з дітьми; охоплювали наявний потенціал громади, зокрема, спеціалістів (соціальних працівників, учителів, вихователів, психологів, соціальних педагогів, медиків, працівників служб у справах дітей, органів МВС); були спрямовані на профілактику сімейного неблагополуччя, партнерство із сім'ями та дитиною, сприяли підвищенню відповідальності батьків та спеціалістів за становище дітей. Загалом, новий формат соціальної роботи із вразливими сім'ями з дітьми більше спрямований не на боротьбу з наслідками негативних чинників, а на забезпечення потреб та профілактику сімейного неблагополуччя. Зважаючи на це, виникає потреба знайти універсальні підходи, які б забезпечили надання якісних соціальних послуг жителям громади.

Згідно Закону України від 17.01.2019 р. “Про соціальні послуги”, визначення потреб населення у соціальних послугах здійснюється щороку шляхом збирання, узагальнення та аналізу інформації, у тому числі з урахуванням статі, віку, місця проживання відповідних категорій осіб/сімей. Визначення потреб здійснюється на підставі: 1) соціально-демографічних даних про вразливі групи населення та осіб, які перебувають у СЖО; 2) результатів оцінювання потреб особи/сім'ї у соціальних послугах; 3) інформації про надавачів соціальних послуг та їхні можливості [11].

На сучасному етапі можна виокремити чотири соціальні послуги, які спрямовані на задоволення потреб дітей з інвалідністю: соціальна підтримка; соціальна адаптація, що включає соціальне обслуговування; супровід під час інклюзивного навчання (персональний асистент); тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю.

Впровадження соціальної послуги тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю, регулюється низкою нормативних актів:

- 1) Законом України “Про соціальні послуги” від 17.01.2019 р.;
- 2) Постановою КМУ “Про організацію надання соціальних послуг” від 01.06.2020 р.;
- 3) Наказом Мінсоцполітики “Про затвердження Класифікатора соціальних послуг” від 23.06.2020 р.;

4) Постановою КМУ “Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю” від 19.01.2021 р. [8–11].

Державний стандарт визначає умови, обсяг, зміст, порядок надання соціальних послуг. На сьогодні вже розроблені більшість Державних стандартів надання соціальних послуг. Загалом, йдеться про 24 соціальні послуги із 37, які можна класифікувати за метою, типом надання, місцем та терміном впровадження. Згідно з Державним стандартом соціальної послуги тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю соціальна послуга має таку характеристику – це “комплекс заходів із забезпечення тимчасового, терміном не більше ніж 30 календарних днів на рік, догляду та виховання дитини з інвалідністю, яка потребує постійного стороннього догляду, за місцем її проживання або перебування, в установі/закладі, що надає соціальні послуги, на період відсутності батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дитиною з інвалідністю, з метою полегшення їх фізичного, психологічного та емоційного навантаження, пов’язаного зі здійсненням довготривалого догляду за дитиною з інвалідністю” [8]. Соціальна послуга надається за місцем проживання/перебування отримувача соціальних послуг (вдома) або стаціонарно в приміщенні надавача соціальних послуг з урахуванням принципів доступності, відкритості, адресності, законності, конфіденційності інформації. Для того, щоб отримати соціальну послугу батькам потрібно звернутися до структурних підрозділів з питань соціального захисту населення сільських, селищних, міських рад.

Станом на січень 2022 р. проаналізуємо дані з Реєстру надавачів соціальних послуг щодо їх кількості, що представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Реєстр надавачів соціальної послуги 180.1 [5]

Назва надавача	Організаційно-правова форма / вид об’єднання надавача	Область	Місто/село
БФ “Доброта та довіра”	благодійна організація	Миколаївська	м. Миколаїв
БФ “Карітас”, Самбірсько-Дрогобицька єпархія УГКЦ	благодійна організація	Львівська	м. Дрогобич
Волинський обласний БФ “Карітас-Волинь”	благодійна організація	Волинська	м. Нововолинськ
ГО “ЕЛЕОС-Україна”	громадська організація	Київська	м. Київ
ГО “Діалог”	громадська організація	Миколаївська	м. Миколаїв
ГО “Коломийське товариство “Крок у світ”	громадська організація	Івано-Франківська	м. Коломия
ГО “Справа Кольпінга в Україні”	громадська організація	Чернівецька	м. Чернівці
Енергодарський міський центр соціальних служб	комунальна установа	Запорізька	м. Енергодар
Закарпатський обласний центр комплексної реабілітації “Дорога життя”	благодійна організація	Закарпатська	м. Ужгород
Новосанжарський дитячий будинок-інтернат	комунальна установа	Полтавська	смт. Нові Санжари
Центр комплексної реабілітації для дітей з інвалідністю Приморської міської ради	комунальна установа	Запорізька	м. Приморськ
Центр комплексної реабілітації для дітей з інвалідністю Тальнівської районної ради “Ми з майбутнім”	комунальна установа	Черкаська	м. Тальне
“Центр надання соціальних послуг” Біляївської сільської ради	комунальна установа	Харківська	с. Біляївка
Територіальний центр надання соціальних послуг Калинівської міської ради	комунальна установа	Вінницька	м. Калинівка
Обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями “Обрій”	комунальна установа	Вінницька	м. Вінниця
“Центр комплексної реабілітації для дітей з інвалідністю” Бердянської міської ради	комунальна установа	Запорізька	м. Бердянськ

Аналізуючи дані таблиці стає зрозумілим, що соціальна послуга поширена у Черкаській, Полтавській, Львівській, Закарпатській, Запорізькій, Харківській, Волинській, Вінницькій, Київській, Чернівецькій, Миколаївській, Івано-Франківській областях, тобто в 12 областях з 24. Відповідно, реєстр надавачів соціальних послуг, розміщений на сайті Мінсоцполітики, показує 16 суб’єктів, які надають послугу – 8 комунального сектору та 8 – недержавного сектору, що представлений громадськими та благодійними організаціями [5].

Невелика кількість наявних надавачів послуги пояснюється низкою проблем, які виникають при її впровадженні:

- 1) недостатнє фінансування установ та організацій-надавачів соціальної послуги;
- 2) слабо розвинений механізм соціального замовлення;
- 3) недостатня комунікація між владою і організаціями громадянського суспільства, які не отримують фінансування від ОТГ.

З метою вирішення існуючих проблем впровадження інноваційної соціальної послуги тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю, потрібно звернутися як до вітчизняного, так і зарубіжного досвіду.

З 2019 р. комунальний заклад “Вінницький обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями “Обрій”” пропонує послугу тимчасового відпочинку для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю” для сімей громади. Послуга є безкоштовною та фінансується з місцевого бюджету, надається сім’ям, які виховують дітей з інвалідністю від 7 до 18 років, при умові, якщо діти не знаходяться у інтернатних закладах системи освіти чи соціального захисту. Послуга полягає в тому, що її отримує і сім’я, і дитина з інвалідністю (зокрема з ДЦП, аутизмом, синдромом Дауна, гіперактивністю, інтелектуальними та психічними порушеннями, епісіндромом). Виняток складають діти, яким потрібний паліативний догляд (з зондовим харчуванням та з високою потребою медичних послуг).

Діти тимчасово можуть проживати в с. Дорожнє Вінницького району в Тренінговому центрі, по 2 особи в кімнаті. Вони забезпечуються 5-ти разовим харчуванням, при потребі фахівці Центру надають допомогу в годуванні. Вночі з ними знаходяться доглядальники, спостереження медичної сестри в денний та нічний час. За 2019 р. було 15 заїздів, послугою в цілому скористалися 119 сімей із 20 районів та міст Вінницької області, а в 2021 р. – лише 73 сім’ї [7]. Це пов’язано з тим, що батьки, які виховують дітей з інвалідністю, достатньо не проінформовані про наявність цієї соціальної послуги.

Для України, яка сьогодні перебуває на етапі становлення соціальної роботи в громаді, вивчення зарубіжного досвіду впровадження й функціонування цієї послуги є надзвичайно актуальним. Так, у Великобританії велика увага приділяється питанням догляду вдома дітей з інвалідністю. В Законі про вихователів та інвалідів від 2000 р. передбачена можливість додаткового соціального обслуговування від приватних осіб за плату. Наприклад, батьки, які виховують дитину-інваліда мають право на користування послугами вихователів вдома на пільгових умовах. При цьому часткова компенсація таких витрат здійснюється за кошти органів місцевого самоврядування. Значну роль відіграють тут також державні органи, які забезпечують високу якість соціальних послуг, контроль за такою якістю, а головне – їх належне та своєчасне фінансування.

Що відрізняє США від інших країн, так це надзвичайно велика кількість приватних (комерційних) соціальних організацій. Вони фінансуються як за рахунок благодійних внесків, надходжень як від приватних осіб, так і урядових асигнувань на окремі програми. Ці організації відрізняються не тільки характером своєї діяльності, специфікою послуг, але й масштабом дій в межах громади, регіону і країни.

Потрібно зауважити, що у багатьох країнах одним із завдань органів місцевого самоврядування є організація пошуку позабюджетних джерел фінансування та налагодження співпраці з різноманітними фондами та грантовими програмами. Враховуючи обмеженість бюджетних коштів навіть найбільш спроможних громад в Україні, одним із напрямків діяльності органів місцевого самоврядування та окремих посадових осіб, у тому числі й голів ОТГ, мала б стати робота, спрямована на пошук позабюджетних джерел фінансування інноваційних соціальних послуг та розширення існуючих соціальних послуг.

Також можна запропонувати наступні рекомендації щодо надання соціальної послуги тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що виховують дітей з інвалідністю:

- 1) збільшити поінформованість населення щодо прав громадян на отримання соціальної послуги на рівні ОТГ; підтримувати в актуальному стані інформаційні сайти, соціальні мережі, буклети, стенди; організувати масштабну соціальну рекламу наявних послуг);
- 2) якісно проводити оцінку потреб громади в соціальних послугах;
- 3) своєчасно та в повному обсязі, згідно державним стандартам, надавати соціальні послуги;
- 4) вживати заходів щодо збільшення чисельності працівників, які надають соціальні послуги;
- 5) постійно підвищувати професійну кваліфікацію працівників та проводити регулярні супервізії;
- 6) розширювати коло надавачів соціальних послуг;
- 7) активно залучати позабюджетні кошти для фінансування послуги;
- 8) надавати послугу на платній основі, тобто, за рахунок отримувача соціальних послуг або третіх осіб відповідно до законодавства.

Потрібно наголосити, що найактуальнішим в активізації впровадження соціальної послуги тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю є залучення до співпраці недержавного сектору надавачів соціальних послуг, в першу чергу, громадських об’єднань, благодійних фондів та приватних осіб-підприємців. Також, на рівні ОТГ має бути зацікавленість у залученні додаткових коштів, у тому числі – завдяки участі в міжнародних проєктах та грантах.

Проблему може вирішити також активізація механізму соціального замовлення та компенсації надавачам вартості соціальних послуг, який передбачає залучення на договірній основі суб'єктів господарювання до замовлення потреб у соціальних послугах, визначених місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Це сприятиме розвитку конкуренції серед надавачів послуг шляхом впровадження прозорого конкурсного відбору; розвитку альтернативних моделей надання послуг; встановленню чіткого переліку послуг та строків їх надання в соціальному контракті; оптимізацію бюджетних соціальних витрат, заощадження ресурсів.

Отже, в результаті наукового дослідження зроблено висновок, що соціальна послуга тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю є вкрай необхідною для батьків, які доглядають та виховують дітей з інвалідністю. Така підтримка дає можливість батькам відновлювати фізичні та психічні ресурси, сприяє запобіганню психологічного вигорання, зміцнює родинні стосунки; у батьків з'являється можливість економічної підтримки родини.

На жаль, ця послуга не є поширеною в соціальній сфері українського суспільства (вона представлена лише в 12 областях з 24), нею не користуються більшість ОТГ. З метою вирішення цієї проблеми необхідно залучати фахівців з соціальної роботи на рівні ОТГ, які повинні проводити оцінку потреб якомога більшої кількості громадян, які мають потребу в даній послугі та роз'яснювати механізми її отримання. Одним із засобів активізації цієї послуги могло б стати надання її на платній або частково платній основі. Враховуючи все вище зазначене, соціальна послуга могла б досягти своєї мети – задоволення потреб дітей з інвалідністю та їхніх батьків.

Розроблена проблема має практичну цінність, оскільки результати пропонованого дослідження можуть бути впроваджені в діяльність соціальних служб, центрів надання соціальних послуг при розробці рекомендацій та плануванні програм їх діяльності; у практичну роботу органів місцевого самоврядування, недержавних громадських організацій, тощо.

Перспективним напрямом подальших наукових досліджень може стати вивчення питань удосконалення механізмів державного управління системою надання соціальних послуг в Україні.

Використана література:

1. Буй Ю. Про інституціональне забезпечення соціальних інновацій в умовах сталого розвитку. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка*. 2020. Вип. 1 (13). С. 11–16.
2. Дубич К. В. Механізми державного управління соціальними послугами: зарубіжний досвід та українські реалії : монографія. К. : Інформаційно-аналітичне агентство, 2015. 377 с.
3. Інноваційний потенціал соціальної роботи в сучасному світі: на межі науки та практики : матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції. Чернігів : НУ “Чернігівська політехніка”, 2021. 200 с.
4. Любецька М. М. Аналіз зарубіжного досвіду надання соціальних послуг, здійснення соціального супроводу сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. №19. С. 109–116.
5. Міністерство соціальної політики України. *Реєстр надавачів соціальних послуг* : офіційний сайт. URL : <https://www.msp.gov.ua/>.
6. Нечосіна О. Функціонування системи соціальних послуг в Україні : короткий опис. Київ, 2019. 16 с.
7. Обласний центр “Обрій” пропонує тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю. URL : <https://murkur-gromada.gov.ua/news/1633439233/>.
8. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю : Постанова КМУ від 19.01.2021 р. № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0534-21#Text>.
9. Про затвердження Класифікатора соціальних послуг : Наказ від 23.06.2020 р. № 429. URL: [msp.gov.ua](https://www.msp.gov.ua/) (дата звернення 10.08.2022).
10. Про організацію надання соціальних послуг : Постанова КМУ від 01.06.2020 р. № 587. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-%D0%BF#Text>.
11. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 р. № 2671-VIII. URL: zakon.rada.gov.ua (дата звернення 10.09.2022).
12. Синяєва Л. В., Верховод І. С., Ярчук А. В. Теоретичні та практичні проблеми реформування галузей соціальної сфери в Україні. *Економіка і організація управління*. 2021. № 3 (43). С. 90–99.
13. У Держстаті розповіли, скільки в Україні людей з інвалідністю. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-ukraina-invalidnis>.

References:

1. Bui Yu. (2020). Pro instytutsionalne zabezpechennia sotsialnykh innovatsii v umovakh staloho rozvytku [On the institutional support of social innovations in conditions of sustainable development]. *Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu. Serii Ekonomika*, 1 (13), S. 11–16. [in Ukrainian]
2. Dubych K. V. (2015). Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia sotsialnyimi posluhamy: zarubizhnyi dosvid ta ukraïnski realii : monohrafiia [Mechanisms of state management of social services: foreign experience and Ukrainian realities]. Kyiv : Informatsiino-analitychne ahentstvo, 377 s. [in Ukrainian]
3. Innovatsiynyi potentsial sotsialnoi roboty v suchasnomu sviti: na mezhi nauky ta praktyky [Innovative potential of social work in the modern world : on the border of science and practice] : materialy I Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii. Chernihiv : NU “Chernihivska politekhnika”. [in Ukrainian]
4. Liubetska M. M. (2018). Analiz zarubizhnoho dosvidu nadannia sotsialnykh posluh, zdiisnennia sotsialnoho suprovodu simei, yakii perebuvaui u skladnykh zhyttievykh obstavynakh [Analysis of foreign experience in providing social services, providing social support to families in difficult life circumstances]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, № 19, S. 109–116. [in Ukrainian]

5. Ministerstvo sotsialnoi polityky Ukrainy: ofitsiyni sait. Reiestr nadavachiv sotsialnykh posluh [Ministry of Social Policy of Ukraine. Register of social service providers]. URL: <https://www.msp.gov.ua/> [in Ukrainian]
6. Nechosina O. (2019). Funktsionuvannia systemy sotsialnykh posluh v Ukraini : korotkyi opys [Functioning of the system of social services in Ukraine: a brief description]. Kyiv, 16 s. [in Ukrainian]
7. Oblasnyi tsentr "Obrii" proponuie tymchasovyi vidpochynok dlia batkiv abo osib, yaki yikh zaminiuiut, shcho zdiisniuiut dohliad za ditmy z invalidnistiu [The Obrii regional center offers temporary rest for parents or persons who replace them, who take care of children with disabilities]. URL: <https://murkur-gromada.gov.ua/news/1633439233/> [in Ukrainian]
8. Pro zatverdzhennia Derzhavnogo standartu sotsialnoi posluhy tymchasovyi vidpochynok dlia batkiv abo osib, yaki yikh zaminiuiut, shcho zdiisniuiut dohliad za ditmy z invalidnistiu [On the approval of the State standard of social service temporary rest for parents or persons who replace them, who provide care for children with disabilities]: Postanova KMU vid 19.01.2021 № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0534-21#Text> [in Ukrainian]
9. Pro zatverdzhennia Klasyfikatora sotsialnykh posluh [On the approval of the Classifier of social services] : Nakaz Minsotspolityky Ukrainy vid 23.06.2020 № 429. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0643-20#Text> [in Ukrainian]
10. Pro orhanizatsiiu nadannia sotsialnykh posluh [About the organization of the provision of social services] : Postanova KMU vid 01.06.2020 r. №587. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]
11. Pro sotsialni posluhy [On social services] Zakon Ukrainy vid 17.12.2019 № 2671. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> [in Ukrainian]
12. Syniaieva L. V., Verkhovod I. S., Yarchuk A. V. (2021). Teoretychni ta praktychni problemy reformuvannia haluzei sotsialnoi sfery v Ukraini [Theoretical and practical problems of reforming the social sphere in Ukraine]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, № 3 (43), S. 90–99. [in Ukrainian]
13. U Derzhstati rozpovily, skilky v Ukraini liudei z invalidnistiu [The State Statistics Service said how many people with disabilities are in Ukraine]. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-ukraina-invalidnis> [in Ukrainian]

Balukhtina O. Theoretical and practical aspects of the implementation of the social service temporary rest for parents or persons who replace them who care for children with disabilities

The relevance of the study is determined by the need to study the real state of the introduction of a new social service, temporary rest for parents or persons who replace them, who provide care for children with disabilities into Ukrainian society. The purpose of the article is to analyze the theoretical and practical aspects of the implementation of an innovative social service.

To achieve the goal, an analysis of scientific research on reforming the social sphere in Ukraine was carried out, a synthesis of scientific material was carried out on the social services available in the state for families raising children with disabilities. Monitoring was carried out – a complex of operations for search, analysis, classification of information presented on the web-sites of united territorial communities and related to the specifics of the implementation of an innovative social service.

As a result of the study, it was found that the provision of social service temporary rest for parents or persons who replace them, who take care of children with disabilities, is extremely necessary in our country, as it is part of the completion of the reform of the deinstitutionalization of residential institutions and the recognition of the priority of family forms of education. It was established that today the service is not sufficiently developed and in demand at the community level. In order to popularize the service, it is necessary to involve specialists in social work who must qualitatively assess the needs of the community's residents and explain the mechanisms and benefits of obtaining it. The following steps are also proposed: increasing the population's awareness of the rights of citizens to receive social services; expanding the range of social service providers, especially the non-state sector; active involvement of extrabudgetary funds to finance the service, use of the social ordering mechanism.

Key words: children with disabilities, social service providers, social service, temporary rest for parents or persons who replace them.

УДК 378-372.8

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.90.04>

Булгару Н. Б., Радіус О. А.

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОВЕДЕННЯ РОЛЬОВИХ ІГОР У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВИЩОМУ ТЕХНІЧНОМУ ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

Процес модернізації українського суспільства зумовив соціальне замовлення спеціалістів, які володіють англійською мовою, для професійного спілкування. Сучасне професійно-орієнтоване навчання іноземних мов передбачає використання інтенсивних форм навчальної діяльності. Рольова гра є найбільш ефективним і результативним методом навчання професійній іноземній мові. У статті розглядається проблема навчання англійській мові студентів у вищому технічному навчальному закладі. Авторами пропонуються деякі шляхи вирішення цієї проблеми. Одним із таких шляхів може бути включення до занять з англійської мови елементів ігрової методики під час навчання студентів технічних спеціальностей. Описано основні класифікації рольових ігор.

Також авторами визначено актуальність використання рольових ігор у методиці навчання англійської мови у вищому технічному навчальному закладі. У статті викладено особливості застосування рольових ігор, визначено значні етапи роботи з рольовими іграми. Виявлено високий практичний потенціал рольової гри, що дозволяє закласти у її зміст дії, відносини та наміри, які є компонентами педагогічної діяльності. Обґрунтовано необхідність викори-